

## Обставини справи

Справа стосувалася засудження заявника за висловлені ним на засіданні парламентського комітету заяви стосовно діяльності професійних органів суддів та прокурорів. Зокрема, він пов'язував судову систему й органи прокуратури, серед іншого, з втручаннями в політику та масовими порушеннями принципу конфіденційності. Його було засуджено й зобов'язано сплатити зрештою суму штрафу та відшкодування завданої шкоди в розмірі 56 000 євро.

Заявник у цій справі був добре відомим журналістом.

У 2010 році на засіданні парламентського комітету на тему свободи слова та ЗМІ в Португалії заявник дещо висловився на цю тему. Зокрема, він указав таке:

«...Без якісної журналістики не буває демократії. Однак ситуація і далі погіршується. Останнім часом до цього кола долучилися професійні асоціації суддів і прокурорів, що є тенденцією [*modismo*] сучасності. Ці два центри опрацьовують інформацію стосовно судових справ [*duas centrais de gestão de informação processual*], що досягається завдяки тісним зв'язкам із журналістами. Вони отримують матеріали щодо судових справ для публікації журналістами, обмінюються цими документами в кафе, на вулиці; ...порушуючи обов'язок дотримуватися судової таємниці [*segredo de justiça*], вони справді будуть ділитися матеріалами. Це не закінчиться добре, пане Президенте, шановні народні депутати, якщо ми не повернемося до часів існування правил, що перешкоджали судовій системі бути залученою до політики».

Надалі, у відповідь на запитання журналіста, заявник зазначив таке:

«Звідки беруться матеріали, на які розповсюджується судова таємниця? Чи можуть вони виходити лише від самої судової системи? ...те, що я бачив, є широкомасштабним політичним втручанням із негативними наслідками... Вони намагаються обмежити рішення Генерального прокурора [*Procurador Geral da República*] і [вплинути] на громадську думку, і в них склалися привілейовані стосунки із журналістами, яким вони час від часу передають матеріали на різну тематику».

Пізніше заявник перед іншими органами влади та у пресі додатково підтвердив висловлені ним заяви на засіданні комітету.

У середині 2010 року Професійна асоціація суддів (*Associação Sindical de Juizes Portugueses*) та Професійна асоціація прокурорів (*Sindicato dos Magistrados do Ministério Público*) подали окремі кримінальні скарги щодо заявника за «образу юридичної особи» (*ofensa a pessoa colectiva*).

У 2012 році вироком Лісабонського кримінального суду було засуджено заявника за двома епізодами завдання образ юридичній особі й зобов'язано відшкодувати завдану шкоду кожній із них у розмірі 50 000 євро разом зі сплатою штрафу в 6000 євро. Суд визнав

достатнім, що обвинувачений діяв із загальним злочинним умислом (*dolo genérico*), навіть просто приписуючи юридичним особам неправдиві чи навіть образливі оціночні судження. Цей вирок в цілому підтримав апеляційний суд, проте зменшив суму відшкодування завданої шкоди до 10 000 євро.

Дві професійні асоціації звернулися до Верховного суду зі скаргою в частині призначеного розміру відшкодування шкоди. Верховний суд частково задовольнив їхні скарги й збільшив суму відшкодування завданої шкоди до 25 000 євро кожному з огляду на завдану їхній репутації шкоду.

Посилаючись на статтю 10 Конвенції (свобода вираження поглядів), заявник скаржився, що його засудження та призначене покарання порушили гарантоване йому право на свободу вираження поглядів.

## Оцінка Суду

По-перше, ЄСПЛ зазначив, що вказані організації були авторитетними професійними асоціаціями, яких часто запрошують висловити свої позиції в парламенті з питань, пов'язаних із здійсненням правосуддя.

ЄСПЛ вважав, що питання, про які заявник говорив на засіданні парламентського комітету – обмін конфіденційною інформацією із журналістами для досягнення політичних цілей – мали інтерес для суспільства. Більшість заяв – це швидше думки заявника, аніж ствердження факту. Хоча формулювання коментарів, можливо, і були невдалими, їх можна було зрозуміти як ілюстрацію ширшої суспільної критики щодо неналежного втручання судової влади в політику та ЗМІ, що було предметом суспільного інтересу, що, на його думку, було правдою. Крім того, політичні висловлювання охоплюються конкретним захистом за усталеною практикою Суду.

ЄСПЛ повторив, що захист репутації юридичної особи не має такої ж сили, як захист репутації чи прав фізичних осіб.

ЄСПЛ зауважив, що доводи апеляційного суду ґрунтувалися виключно на правах професійних асоціацій, а не на урівноваженні їхніх прав із правами заявника. ЄСПЛ висновив, що штраф і сума відшкодування шкоди були абсолютно непропорційними, мали стримувальний вплив на політичні дебати / обговорення.

Загалом ЄСПЛ встановив, що національні суди належним чином не навели достатніх підстав для втручання у права заявника на свободу вираження поглядів, і дійшов висновку, що втручання не було необхідним у демократичному суспільстві. Отже, було порушення статті 10 Конвенції.

## Висновок

Порушення статті 10 Конвенції (право на свободу вираження поглядів).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 11 січня 2022 року й набуло статусу остаточного 11 квітня 2022 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.